

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Hetjében: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
 Vidéken: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő és lapkiadó-tulajdonos:

LÁSZLÓ JÓZSEF.

Egyesszám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 275.

TOLLHEGYEN.

— márc. 23.

(A husz év.) II. Vilmos császár Szögyény nagykövet estélyén megszólította gróf Tisza Istvánt, a ki Berlinben tanul.

— Bár még egyszer husz esztendő lehetnék! sóhajtott a hatalmas uralkodó az élénk temperamentumu ifju láttára.

Bizony a husz év! Husz éves korában még nem emelkedett az uralkodó trónjának szédítő magaslátára és mégis visszakívánja az emberi életkor legrózsásabb szakát. Mert ennek a rózsának nincsenek tövisai. Imé, a legjobb hódolat az ifju kornak, amelynek irigye a világ leghatalmasabb polemájája is!

(Forrongások lesznek.) A darabont-miniszterelnök mozgósítatni szeretne, mert ekkor szabad az ujoncozás. A mozgósításhoz szükséges okot pedig az országban eshető forrongások szolgáltatnák. Fejérváry pedig tudja, hogy forrongások lesznek, talán már szerzi is — *napdijjak mellett*, mint az üdvözlő küldöttségüket. Minden jó magyar embert figyelmeztetünk, hogy ne üljön fel semmi izgatásnak, semmi provokációnak. A ki ma lázít, az fizetett ügynöke a kormánynak, aki lázong, az a kormány céljait segíti elő. Ki kell botozni mindenünne a maszlaghintő alakokat, bársánybőrbe öltöztetett farkasokat. A mi terünk a törvényes ellenállás, fegyverünk a nyugodt önérzet, nemzeti jellemvonásunk a méltóságteljes nyugalom. Ezzel győzünk, ebben maradjunk

(A drótos tót.) Tisza István gróf öszszetörte a szabadelvű husosfazekat, most pedig azon van, hogy majd megdrótozza. Ő a a magyar politika drótoslótja, vagy — a mint Tóth Béla nevezi — *„sodronyos szlávja.”* Nehezen fog menni, mert az a törés szörnyen alapos volt. Híjába kiabálja a bécsi „Burg” előtt, hogy *„tessen fázikat drótozni,”* ő már nem drótozza össze a szabadelvűpártot. De még a saját politikai reputációját sem. Uj husos fazék van már a darabont kormány kezében, e körül csoportosulnak a Tiszák és-kosztosai!

Szabó Kálmán beszámolója.

— márc. 23.

Szabó Kálmán, Debrecen III. ker. érdemes képviselője, *Nyílt levelet* intéz választóihoz, a melyben tartalmas képét nyújtja a beálltpolitikai helyzetnek, bejelenti az új-pártból való kilépését és egyuttal a függetlenségi párt-hoz való csatlakozását. A nyílt levélre még visszatérünk, az egészet itt közöljük teljes szövegében:

Mult hó 19-én az országgyűlés fegyveres erőszakkal feloszlattatván, a nemzet szava

ezáltal elnémitva lett azért: mert a nemzet, képviselői által életosztónéből kifolyólag, alkotmányunkban biztosított jogainknak megvalósítását követelte.

Ezen tény szomorúsággal tölti el minden magyar ember szívét, mert ezredéves alkotmányunk, annak egyik tényezője által, csak írott papírosnak látszik tekinteni: de a nemzet minden hü fiára elengedhetetlen kötelességet is ró: megvédeni a nemzet alkotmányát, minden a törvényekben lefektetett eszközök által.

Az 1905. február 17-ére összehívott országgyűlés alig egy évig tartott; ezen időnek nagyobb része alatt is elnapolások miatt szünetelt és mégis történetünkben majdan, mint egyik legnevezetesebb országgyűlés lesz feljegyezve; mint a melyen a nemzet állami létéért, annak két legfontosabb szerveért; a hadsereg magyar részének magyarságáért s a magyar gazdasági életnek önálló külön berendezéséért küzdött; mert be kellett látnia, hogy a hadsereg magyar részének magyarsága nélkül nincs biztosítva a nemzet fennmaradhatása, alkotmányunk megvédése s anyagi boldogulásunk csakis önálló, tisztán a magunk érdeke szempontjából berendezett gazdasági viszonyok mellett biztosítható.

Mindkettőhöz a nemzetnek, mint természetes egyednek nemcsak természetes, de alkotmányunkban lefektetett törvényes joga is van s ha eddig nemzeti önállóságunk ezen két legfőbb szerve első helyen az osztrák érdekeket szolgálta a 38 év óta uralkon levő szabadelvűpárt és abból kikerült kormányok gyengesége miatt: a viszonyoknak mindkét tekintetben félre nem ösmerhető hátrányunkra való kialakulása már parancsolólag követeli a nemzetét, hogy ezen két ügyet, alkotmányunk másik főtényezőjével a Koronával egyetértőleg, első helyen a nemzeti érdek szolgálatára változtassa meg.

Bár a nemzet ezen akaratát, a szövetezett ellenzéki pártok, mint parlamenti többség az országgyűlésen hűen, kitartóan képviselték: ebeli kívánságukat az országgyűlés felirat alakjában Ő Felsőházhoz, a királyhoz eljuttatta, ezen felirat sajnós, legfelsőbb helyen rideg fogadtatásban részesült; arra az országgyűlés még csak választ sem kapott. Mert hiszen a politikusoknak több ízben ki hallgatásra lett meghívását válasznak nem tekinjük. Különösen nem a szeptember 23-ikét, amely a nemzetnek valóságos meg alázása volt.

Igy folytak a hetek, hónapok, a kibontakozás egy lépéssel sem ment előbbre, jól-lehet a szövetezett pártok, a vezérlő bizottság által, a nemzet és király közötti béke érdekében a legmeszszebb menő határig elementek: a király merev álláspontja mellett, a nemzetre nézve megalázó békét nem a köthettek. Végre is a sok elnapolás után, mult hó 19-én az országgyűlés a Fejérváry kormány tanácsára karhatalommal, magyar honvédség és magyar katonaság kirendelésével feloszlattatott és pedig a törvény által előirt választások, új országgyűlés összehívásának kiírása nélkül. Megsértésével azon törvénynek, mely szerint az országgyűlés a költségvetés megszavazása előtt fel nem oszlatható.

Ezen országgyűlés alatt nem volt az országnak egy percig sem parlamenti többségre támaszkodó, tehát alkotmányos kormánya.

Mert a január 26-iki választások által kisebbségbe jutott, a nemzet bizalmát elvesztett szabadelvű pártra támaszkodó Tiszakormány alkotmányosnak csak nem nevezhető és mégis, csaknem 5 hónapon át vitte a kormányzást, támogattatván felülről is; a hol semmiképp nem akartak megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy a 38 éven át mindig odaadólag, rendelkezésre álló szabadelvű párt a nemzet bizodalmit végleg elvesztette.

De nem akarta ezt a szabadelvű párt maga sem elhinni s Bécszet a nemzeti akarat elleni kitartásban azon reménye által is igyekezett erősíteni: hogy a szövetezett ellenzéki pártok összehatása sokáig úgy sem fog fennállani s akkor könnyű lesz letörni.

Am ezen feltevése is hiu ábrándnak bizonyult. A szövetezett ellenzéki pártok összehatása szilárd, megbonthatatlán maradt.

Nem volt tehát más hátra, mint a Tiszakormányt végleg felmenteni. A coalitio vezérei csakis a felirat alapján vállalkoztattán a kormányzásra, de a Korona azt el nem fogadta. Tisza István gróf utódjául, az ő ajánlatára, Bárd Fejérváry Géza bizatott meg a kormány alakításával. Egy tábor-szernagy mint magyar miniszterelnök. E megbízás már sejtetni engedte a jövőt, az erőszak uralmát.

Sok időbe, végtelen nehézségekbe ütközött a távozók helyének csak egyrészének betöltése, a mig akad néhány egyén, ki hazafiui érzetével öszszetudta egyeztetni, hogy az ország kormányzására a nemzeti akarat ellenére, tehát alkotmányellenesen vállalkozzék.

Ezen vállalkozás hazafiatlan voltát éreztette is a nemzet a kormány bemutatkozásával a parlamentben; a midőn ugy a képviselőház, mint a felsőház a Fejérváry-kormánynak bizalmatlanságot szavazott s ellene, mint parlamenti többséggel nem bír, tehát alkotmányellenes kormány ellen óvással élt. Majd megtagadta tőle a kormányzás minden feltételét: Kimondta az alkotmány védelmére a passiv resistenciát, melynek értelmében az ország közigazgatását eltiltotta az országgyűlésileg meg nem szavazott adók szedésétől, ujonc sorozástól.

A törvénytelen kormány sem maradt tétlen. A közigazgatás élére a lemondott hazafias érzésű főispánok helyére igyekezett kétes existenciájú egyéneket fogni és sajnós, válságunk legszomorítóbb tényeként kell felemlitenünk, hogy akadtak magyar emberek, kik anyagi vagy hiúsági indító okokból vállalkoztak a nemzeti ellenállás, az alkotmányvédelem letörésére s bár a Fejérváry-kormány a nemzet és király közötti békés kiegyenlítés jelszava alatt vállalkozott kormányalakításra: mégis tettei által éppen az ellenkezőt látszik szolgálni és el is érheti, hogy a nemzet és király között az alkotmányos, harmonicus együttműködés, mely pedig ugy a Dinastia, mint a nemzet együttes érdeke, létre ne jöhessen. Avagy mire magyarázható másra a közigazgatás, törvények által biztosított autonomiájának királyi és kormánybiztosok teljhatalma alá rendelése, a kik éppen ugy, mint a tisztviselőket alkotmányellenes, tehát törvénytelen cselekedetre kényszerítő főispánok, csak a csendőr és katonaság szuronvainak védelme alatt felelhetnek meg törvénytelen küldetésüknek; az alkotmányos jogok eltiprásának.

Nyilt abszolútizmusra, oroszországi állapotokra vall, a sajtószabadságnak, a gyülekezési jognak bilincsekbe verése; sőt a jelekből ítélve, maholnap az egyéni szabadság is veszélyeztetve lesz.

Mi ez más, minthogy a nemzetet a nemzet akarata ellenére akarják kormányozni. Ez pedig a mai időkben még Oroszországban sem megy.

Valóban nagy önuralomra, higgadtságra van a nemzetnek szüksége, hogy ezredéves alkotmányában, törvényeiben bizva, reményét ne veszítse s én is csak arra kérem tisztelt választóimat, ne veszítsék reményüket egy jobb jövő iránt, a minek el kell jönni, ha szenvedések árán is; de kérem arra is; erősítsék a nemzet ellenállását a maguk részéről is a törvények által nem csak megengedett, de parancsolt passiv resistenciájuk által. Ne fizessenek országgyűlésig meg nem szavazott adót, ne adjanak meg nem szavazott ujoncokat.

Az Önök nagybecsű, megtisztelő bizalmuk folytán, képviselősként ha rövid ideig tartott is, igyekeztem a nemzet harcában, mint a szövetkezett ellenzéki pártoknak egyik szerény közkatona magyarázva szívvel, lélekkel részt venni s lelkiismeretem megnyugtató a felől, hogy a nemzetet megalázó, alkotmányunkat megtagadó béke helyett, a harcolók sorában kitartottam.

De e küzdelmes időkből sok tanúságot is szereztem. Ugyanis mint közgazdasági érzékű ember, megvagyok győződve, hogy a válság fő ütköző pontjai közül t. i. a magyar hadsereg magyarsága s a gazdasági önállóságunk kérdése, ez utóbbinak lehetetlené tétele végett napoltatott el a Ház márc. 1-ig, majd még előbb, febr. 19-én feloszlattatott, hogy a külföldi kereskedelmi szerződések a közös vámterületi alapon a parlament hozzá szólhatása nélkül osztrák érdekből önkényileg a közös kormány által megkötődtek legyenek s ebből, mint önkényileg teremtett kényszerhelyzetből kifolyólag, a gazdasági közösségünk Ausztriával a kereskedelmi szerződések lejártáig, tehát 1917-ig szinte a parlament, a nemzet hozzá szólhatása nélkül, az osztrák érdekek biztosításáért. Tehát maradjunk további 11 évre osztrákgyarmat. S a ki megéri, majd emlékezzék rá, hogy még ha alkotmányos életünk vissza áll is: 1917-ben, az osztrák kapzsiság, élelenség, majd megint talál rá módot, hogy a gazdasági közösség, még ha ismét válság árán is, újabb időszakra biztosítsák. Akkor is akadnak megint magyar emberek, kik segíteni fognak az osztráknak a kényeret, az erőt adó anyagi boldogulást, a magyar szájából kivenni.

De tisztelt választóim, sokkal életbevágóbb dolog ez, minthogy a remélhetőleg nem soká összeülő országgyűlés egyszerűen, mint megmásíthatlant tudomásul vegye. Ha élni, boldogulni, erősödni és nem pusztulni, gyengülni akarunk: az országgyűlés az önkényileg megkötött kereskedelmi szerződéseket, tekintettel a nemzetközi gazdasági viszonyokra, mint kényszer helyzetet elfogadhatja. De az Ausztriával való gazdasági közösséghez 1917-ig, a nemzet életérdekeiből nem járulhat hozzá, azt el ne fogadja; hanem, miután ez csak kettőnk ügye, gazdasági szerződést köt Ausztriával az önálló vámterület alapján; mely tekintettel a gyakorlati kivihetőségre, szükséges előkészületekre, 1910-ben lépne érvénybe; a mikorra az osztrák magyar Bank szerződése is lejáratható és így pénzügyünk is önállóan rendezhető volna.

Gazdasági életünk viszonyainak, önálló alapon való rendezése nélkül békét kötni; belenyugodni az oly ravasz módra előkészített osztrák gyarmati állapotunkba: igazán nemzeti öngyilkosság lenne. Eddig is bűn volt, de tovább már nem tűrhető, hogy ne gondoskodjunk munkás népünk millióinak itthon való megélhetéséről s érzéketlenül nézzük, mint vándorol ki negyedmillió számra évenként munkát, más hazát keresni. 1917-ig megint 3 millió magyar hagyja el hazánkat: mily veszteség ez munkaerőben, fogyasztó képességben; de mily pótolhatatlan vérvesszetező nemzeti erőben.

Hiszen, ha úgy Ausztriával szemben, mint az európai nemzetek között nem tudunk érvényesülni, ennek legfőbb oka éppen az, hogy számszerint kicsik vagyunk. Megbocsáthatlan hiba, mondhatnám bűn volna tehát, a kivándorlást tovább is behunyt szemmel, összetett kézzel nézni és fel nem ösmerni, az egyedüli módot annak beszüntetésére: népünket itthon keresethez, megélhetéshez juttatni. Hogy ezt az egyoldalú földmivelés mellett nem érthetjük el, erről már eléggé meggyőződhetünk. Ipart kell tehát teremteni, hogy iparcikkbeni fogyasztásunk munkabére itthon maradjon; a magyar munkásokat boldogítsa, ne más nemzet munkásait. Ezt pedig egyedül a vámsorompók védelme alatt érhetjük el. Védelem nélkül a tőke nem mer vállalkozni, mivel a haszonra való kilátás nagyon kétséges a már nagyra fejlett osztrák ipar versenye miatt.

Ez irányban az oly rövid országgyűlés alatt is alkalmam volt felszólalni a magyar autonóm vámtarifa tárgyalásakor: mert azt tartom, hogy amit meggyőződésünk szerint jónak, üdvösnek, kívánatosnak tartunk, annak elérhetőségét mindig munkáink kell: én pedig hazánkat csakis anyagi boldogulásunk, erősödésünk mellett tudom nagyra, szabadnak, függetlennek elképzelni.

Hogy a gazdasági közösség Ausztriával kinek jobb, nekünk-e vagy Ausztriának? — erről elég meggyőződést szerezhetünk abból, miszerint Ausztria a közösség fentartása érdekében mindenre, még válság előidézésére, alkotmányunk felfüggesztésére is kész, mint most is. Hiába van meg a külön magyar vámterülethez törvényes jogunk: annak megvalósítását az osztrák érdekek minden erejükkel, befolyásukkal igyekeznek meghiúsítani. Amit nagyon megkönnyít nekik a mi gavaléros tulloyalításunk, gazdasági érdeklényünk. A melyek miatt most is félek, hogy a Fejérváry kormány, gazdasági érdekeink kijátszásáért ki fogja kerülni a felelős ségrevonást.

A mikor a nép anyagi boldogulását oly előszeretettel munkálom; egész lényem, demokratikus irányu gondolkodásom, de legkivált emberszeretetem és a munka becsülése, meggyőződésemé tették a népjogok legszűkebb alapon való kiterjesztésének szükségességét; a mi az általános titkos választói jog behozatala, törvénybe iktatása által nyerhet főképp megvalósulást.

Minden állampolgár, ki vér és pénz áldozattal járul az állam fenntartásához, méltán követelheti, hogy az államügyeinek intézésébe képviselőválasztói jogával befolyást gyakorolhasson. Csakis az ily alapon választott országgyűlés képviselheti az állampolgárok összességének érdekeit.

De még a nemzet alkotmányvédelmi ereje szempontjából is szükséges a választói jog általánosítása; mert minél többnek lesz jogát, szabadságát biztosító közkinése a magyar alkotmány: annál több védője lesz annak, bárhonnan jövő sérelme vagy megtámadtatása esetében.

A szövetkezett ellenzéki pártok ezt magukévá is tették öszintén, becsületesen, nem úgy mint az abszolútizmust képviselő Fejérváry-kormány; mely a népjogok kiterjesztését csak csalétekkül, kortes fogásul akarja kihasználni a nemzeti törekvések letörésére.

De ugyan, hogy is hibetné a mi józan magyar népünk, hogy egy, a magyar kormány élére kivezényelt osztrák tábornagy máról holnapra a népjogok barátjává váljék: mikor egész életében urának a legfőbb hadurak szolgálatában a militarizmusnak élt.

Részemről feltétlen híve vagyok az általános titkos választói jognak; 24 évet betöltött érett kornak, a magyarul írni olvasni tudásnak kikötése mellett.

Az országgyűlési új párt volt programja mellett, a szövetkezett ellenzéki pártok sorában híven kitartottam a nemzeti követelések védelmében egész a képviselőháznak kerek hatalommal lett feloszlataig. Azután pár héttel történt, hogy az új párt vezére a szegediekhez intézett levelében az új párti volt képviselők tudta nélkül és a vezérő bizottság álláspontjától eltérő kibontakozási alapokra helyezkedett. Minek következtében én az új

pártból kiléptem s ezzel szakítottam is 67-iki alap követelésével és belépek a függetlenségi és 48-as pártba. Teszem pedig ezt azért, mert, különösen a most feloszlott országgyűlés tartama alatt azon lefolyt jelenetek; majd a törvény ellenes katonai erőszakkal véghez vitt Házfeloszlás reám gyakorolt hatása által, az azóta nyíltan fellépett abszolútizmus láttára végkép elvesztettem hitemet a 67-iki alap iránt, mivel a tapasztalatok után nem látom lehetőségét annak, hogy az mindkét szerződő fél által becsületesen megtartassék: hogy a mellett állami egyik főszervünkbe, a magyar hadseregbe, melyet vérünkkel és pénzünkkel tartunk fenn, — nemzeti szellemet vihezzünk be.

Harmincnyolc év óta elég alkalmam volt tapasztalni, hogy minden oly téren, mely a kiegyezés szerint közös ügynek lett fenntartva; hosszas vajadás, évekig tartó huzavona után, mindég csak nemzeti érdekeink jó részének feláldozásával tudtunk megegyezésre jutni. Be kell tehát látnunk, hogy a 67-iki kiegyezés nemzeti tartalommal ki nem tölthető. Sőt oly szomorú helyzetbe hozta a közös uralkodó alatt élő, egymás védelmére utalt két állam felet: hogy ma jobban gyűlöli egymást, mint bármely idegen államot.

Ez pedig nagy szerencsétlenség mind két félre nézve; de szerencsétlenség a közös uralkodó, a Dinastia jövőjére nézve is.

Továbbá beléptem azért; mivel a függetlenségi párttól várhatom leginkább a népjogok kiterjesztését, ezek között az általános választói jog törvénybe iktatását; a gazdasági önállóságnak kivívását; általában a nemzeti szellemben való fejlődés előmozdítását minden irányban; mint ezek legrégibb előharcosától. És beléptem végre azért, mert ily válságos időkben, amikor az alkotmányunk az önkényuralom által lábbal tiporatik; a legerősebb nemzeti alapon álló pártot kell erősíteni a magyarnak, egy táborba tömörülni.

Csak összetartásban és kitartásban várhatjuk a nemzet győzelmét; míg széthuzás és torzsalkodás csak ellenségeinket erősíti.

Ezekben van szerencsém tisztelt választóimnak beszámolni és megtisztelő bizalmukat, mint volt országgyűlési képviselőjük hálással megköszönve: maradtam.

Debrecen, 1906. március 21.

hazafiai üdvözléssel:

Szabó Kálmán.

politikai helyzet.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, márc. 23.

Andrássy Gyula gróf memoranduma, amely egy bécsi lap révén került nyilvánosságra, általános diskursus tárgyát képezi politikai körökben.

A 67-es politikusok benne igazolva látják ellenzéki állásfoglalásukat, mert — mondják — ime hogy Bécsben még a követeléseknek e minimumát sem fogadják el, az igazolja a mi harcunkat — Bécs ellen.

Már függetlenségi körökben egész más hangon beszélnek a memorándumról. Vannak például olyanok, akik „árulás“-nak nevezik Andrássy emlékiratát, mert az tisztára olyan politikára mutat rá, amely alkalmas arra, hogy megakadályozza a függ. ellenzéki és 48-as pártiak abszolút többségre való jutását. — De nemcsak ez nem tetszik ebben a memorándumban, hanem határozott rosszalásra talált a függetlenségi körök között Andrássy Gyula grófnak ezen leszerelési kísérlete.

(Ugron Gábor nyilatkozata.)

Ugron Gábor e memorándumban találja a legfényesebb igazolását az ő kilépésének.

— Ime — mondotta több volt képviselő előtt — láthatjátok most már, hogy miért léptem én ki a vezérőbizottságból. Mialatt

mi ott a nemzeti ellenállást szerveztük és készítettk elő a talajt a nemzeti ügy teljes győzelmére, azalatt a mi szövetségeseink hátunk mögött megismerelték a leszerelést. — Ezeket az állapotokat tovább tűrni nem lehet.

(Pestvármegye.)

Pestvármegyénél kezdenek visszaállni a régi állapotok. A királyi biztos ma kinevezte főjegyzőnek Dubraviczky Ágostont, a ki azelőtt tiszteletbeli főjegyző volt, de a többi hivatalnokokkal ő is távozott. A királyi biztos azonkívül a mai nap folyamán kinevezte árvaszéki főnököknek Mátyusz Károlyt és Bakó Imrét.

(Minisztertanács.)

Ma délben a kabinet valamennyi tagjának részvételével minisztertanács volt, amelyen Fejérváry beszámolt legutóbbi, bécsi utjáról.

(Az adóbehajtás megkezdése.)

Az új pénzügyminiszternek első érdembe vágó rendelete az adók behajtásáról fog szólni. Maga a rendelet már készen van, csak a kibocsátással illetőleg a dátum kitöltésével várnak egy szerintük alkalmas pillanatra. A rendelet szól valamennyi városi és megyei törvényhatóságnak és a különböző adóbehajtási törvényekre való hivatkozással utasítja a hatóságokat, hogy az *ex lexet megelőző időkből származó adókat és illetékeket haladéktalanul szedjék be*, még pedig intsék meg a feleket háromszor és ha a harmadik intésre sem fizetnek, foganatosítsák a végrehajtást és árverést is. Egyben megy a királyi biztosoknak, kormánybiztosoknak és főispánoknak bizalmas rendelet, hogy azokat a tisztviselőket, akik vonakodnának a pénzügyminiszter rendeletét végrehajtani, a *legrövidebb uton függeszék fel és fegyelmi uton büntessék meg*.

(Thaly és Kossuth.)

Thaly Kálmán ma felkereste Kossuth Ferencet, akivel a képviselőválasztások kérdéséről sokáig tanácskozott.

(Politika az akadémián.)

Az ország tudományosnak vallott első testülete, a m. kir. Tudományos akadémia mai tagválasztó-gyűlésén kibuktatta Andrássy Gyula grófot, aki igazgatósági tagnak volt jelölve. Andrássy jelentéktelen számú szavazatot kapott.

Az akadémia politikai állásfoglalása általános feltűnést keltett s különféle kommentárokkal kísérik.

(Kinevezések.)

A hivatalos lap holnapi száma közölni fogja, hogy a király Simó Béla ny. tanfelügyelőt Besztercenaszód főispánjává kinevezte, továbbá azt is, hogy Boda Dezső lett Budapest rendőrfőkapitánya.

(Kossuth Ferenc állapota.)

Kossuth Ferenc állapota mint értesülünk, teljesen jóra fordult. Kossuth visszatért rendes életmódjához és már semmi sem tesz tanúságot betegségéről. mint az, hogy a lakást nem hagyja még el. Kossuth Lajos Tivadar holnap visszautazik Olaszországba.

Debrecen és a királyi biztos.

Az a bizonyos vis major.

(Saját tudósítónktól.)

— márc. 23.

Debrecen alkotmányvédelmét a fővárosi lapok részéről ismételtén érik támadások. Legutóbb a „B. H.” hosszabb ismertetésben mutatott rá arra, hogy Debrecen polgárai mindenkoron a megalkuvás hívei voltak és semmi tekintetben nem törekedtek azon uton haladni, amely az egyenes őszinteség gyakorlati alkalmazásához vezet.

A fővárosi sajtó ezen támadása, amint mai számunk „Tollhegyen” jelzi, nem egészen indokolatlan, de éle inkább a koalíció hangzatos, de nem gyakorlatias politikáját éri vádképen, mert Montekukkoli jeligéje mindig böles és mindig igaz marad.

A „B. H.”-ban megjelent támadás nyomán, hogy olvasóink tiszta képet nyerjenek arról a sajtóságot helyzetről, amelyet rendes ábrázatává most igyekeznek kialakítani a kulisszák mögött, — munkatársunk ma rendkívül érdekes beszélgetést folytatott a városi tisztikar vezető tagjával, aki ezeket mondta:

— Az alkotmányvédő bizottság, miután most még a nyilvánosság elé nem tartozó okokból a tisztikar leszerelését kimondta, — tulajdonképpen csonka hatáskörű, mert csak a közgyűlési dolgokban maradt fenn intézkedési hatalma. — Ez a hatalom is ma már annyiban illusórius, hogy királyi biztos túl a város nyakán, aki kezében damokles kardja gyanánt tartja az autonómia felfüggesztését tartalmazó okiratot és lecsap vele abban a pillanatban, amidőn békés uton nem boldogulhat velünk. Mit ér tehát ilyen körülmények között az a hatalom, amely csak passive, — a meg nem jelenésben, a semmittevésben jelentkezhetik? Semmit, — legalább gyakorlatilag nem, míg igen sokat árthat amiatt, hogy a közigazgatás rendes menete teljesen megszűnik s helyébe az anarchia lép. Ez talán még nem volna olyan nagy baj, ha a teljhatalom csak a folyó ügyek elintézésére szorítkozna. De vajjon lehet biztosítékot találni arra nézve, hogy a királyi biztos nem-e gyakorolja a törvényhatóság összes jogait — s nem-e intézkedik önkényűleg azokban, az évtizedekre kiható ügyekben, amelyek most elintézésre várnak?

Én azt hiszem, hogy — igen. És ebben az esetben — józan logika, — hogy a királyi biztos teljhatalom nem mérlegelheti olyan körültekintő gondossággal a város érdekeit, amint mérlegeli maga a város, illetve annak közgyűlése.

Debrecen közigazgatása a város fejlődéséhez ezer láncszemmel fűződik. Ez a város évtizedekre kiható alkotásokat követelne még ebben a pillanatban, ha lehetséges volna a keresztülvitelük. Nem-e speciálisan a város érdekei ellen vét az, aki most megbénítani igyekszik a közigazgatás zavartalan menetét azon álokoskodás alapján, hogy a nemzeti ellenállás ezt megköveteli Korántsem! A nemzeti ellenállás az adó- és ujoncemegtágadással, mint amelyek törvényben gyöke-

rező jogai a nemzetnek, — kimerül és nem tartalmazza az egész vonalon való anarchiát.

Én a királyi biztos teljhatalmát vis majornak tekintem, amely ellen csak a meggondolatlan könnyelműség jelenthet be apellátát.

A város fejlődése speciálisan megköveteli azt, hogy a közigazgatás rendes menete biztosítva legyen, mert az anarchia Debrecennek helyrehozhatlan károkat okozna.

Pártom vezető férfiai is belátják, érzik ezt. Csak az a baj, hogy nem mernek nyíltan, őszintén, egyenesen állást foglalni.

Én határozottan amellett vagyok, hogy a törvény keretein belül menjen minden dolog a maga útján. De nem csak addig, amíg a királyi biztos teljhatalma uralkodik Debrecen felett.

Mert inkább jöjjön az autonómia felfüggesztése, mint az az eset, hogy a netán kinevezendő főispán alatt újra kezdődjön az egész hadjárat — elülről.

A tanács mélyen érzi, hogy politikailag az abszolút uralom ütött az országban tanyát. De ilyen körülmények között a tisztviselőnek kétszeres kötelessége, hogy városa fejlődését, érdekeit minél hatékonyabban megvédelmezze, előmozdítsa.

Ezek a kijelentések határozottan magukon viselik a böles belátás bélyegét, — mert bohó naivság volna a tisztikar részéről a sikertelen ellenszegülés biztos tudatával kecskázni azon érdekeket, melyeket szívükön viselnek.

Az igazolók megalakultak.

Hétfőn lesz az ülés.

Egy kis világosság.

(Saját tudósítónktól.)

— márc. 23.

Nászády Iván királyi biztos tegnap kinevezte az igazoló választmány tagjait, amint erről lapunk mai száma egész részletesen beszámol. A kinevezés folytán felvetődött az a természetes kérdés, hogy a kinevezett tagok mindegyike elfogadja-e a kinevezést?

Tegnap még úgy volt, hogy Szentkirályi Tivadar határozottan ragaszkodott azon álláspontjához, hogy a kinevezést visszautasítja. Vecsey Zoltán egyáltalán nem nyilatkozott.

Szentkirályi merev álláspontja annakfolytán támadt, hogy az az értekezlet, amelyet az alkotmányvédő bizottság „volt” tagjai az igazoló választmány választott tagjainak bevonásával tartottak, — nem ajánlotta a kinevezés elfogadását s a választottaknak a kinevezendővel való együttműködést.

Ma már lényegesen megváltozott a helyzet. Az igazoló-választmány megalakultnak tekinthető.

Tudósításunk a mai napról a következő:

A választott tagok.

Az az értekezlet, amelyet e hó 21 én tartottak meg a városháza kis termében s a

melyet igen bőlesen „városatyák értekezleté” nek kereszteltek el utólag, — miután az alkotmányvédő bizottság fel van oszlatva — az igazoló választmány választott tagjainak bevonásával tanácskozott. A tanácskozás tárgya az a feltétel volt, amelyhez a királyi biztos által kombinációba hozott tagok a kinevezés elfogadását köölték, az tudniillik, hogy a választott tagok együttműködjenek velük.

Az értekezlet elején, a mint most utólagosan kiszivárgott, a választott tagok a leghatározottabban kijelentették, hogy *semmiféle direktívát nem fogadnak el* arra nézve, hogy mikép járjanak el.

Ilymódon Szabó Kálmán elnök pusztán eredményképen szűrte le a többségi véleményből a lapunkban már ismertett tiltó határozatot.

Az értekezlet véget ért anélkül, hogy a választott tagok jövődő magatartásukról határozott formában nyilatkoztak volna. Egyedül dr. Nagy Zsigmond jelentett ki annyit, hogy a város érdeke a *feltétel teljesítését* kíváná.

A megalakulás.

Ma délelőtt a választott tagok egy része teljes határozottsággal úgy nyilatkozott, hogy a kinevezett tagokkal készek együttműködni.

Ennekfolytán *Szentkirályi Tivadar* is kijelentette, hogy elfogadja a kinevezést.

Az igazoló választmány *megalakultnak tekinthető.*

A királyi biztos utasítására dr. *Kenézy Gyula*, az igazoló választmány elnöke, — *hétfőn délután 3 órára* ülésre hívta össze az igazoló választmány tagjait.

A mai nap purparléi után bizonyosnak látszik, hogy a hétfői ülésen *megjelenik az az öt tag*, akit a törvény a tanácskozáshoz előir.

A hétfői ülésen *Vecsey Imre* előadó refarálása nyomán határozni fog a választmány azon 47 mandátum sorsa felett, amelyek tulajdonosainak megválasztása ellen *Márk Eadre* és társai felebbezést adtak be.

Lesz-e közgyűlés?

Minden attól függ, hogy a megalakult igazoló választmány helyt ad, avagy elutasítja e a felebbezéseket?

Mindkét esetben joguk van a választmány tagjainak és a bizottsági tagoknak a bíráló bizottsághoz, — *amely meg van alakítva* — felebbezni. A bíráló bizottság határozata ellen csak az elnököt és a választmány tagjait illeti meg a felebbezési jog — a közigazgatási bírósághoz.

Ha a 47 városatyá végleg igazolva lesz, még a jövő hónap első napjaira közgyűlést hív össze a királyi biztos.

Érdekes kijelentés.

Magán- és pártvélemény.

(Saját tudósítónktól.)

— márc. 23.

Az a sajtóságos helyzet, amelyben most van Debrecen, mindenféle találgatásokra ad alkalmat.

Többek között felvetődik az a kérdés is, hogy a debreceni függetlenségi-párt a maga egészében mikép vélekedik a királyi bizottságról és arról, hogy vele szemben milyen álláspontot kell elfoglalni?

A kérdés nem olyan egyszerű, mint gondolnók. A függetlenségi párt, amelynek zászlajára a 48-as politikának jelszavai van-

nak írva, ettől a politikától soha, egyetlen pillanatra sem térhet el. Hüen követelnie kell a koalícióban többséget alkotó, országos függetlenségi párt állásfoglalását s ha az a kormány ellen késhegyig menő harcot folytat, csatlakoznia kell hozzá a debreceni Kossuth-pártnak is. Ez azt jelenti, hogy a királyi biztos semmiféle ténykedését sem lehet hallgatással eltűrni.

Ámde a debreceni függetlenségi-párt helyi politikát is irányít. Ennél a dolognál a böles belátás azt sürgeti, hogy autonomia felfüggesztésének elkerülése végett, ami kiszámíthatatlan károkat okozhat a városnak, Debrecen nemzeti ellenállása visszaszorítások abba a mederbe, amelyben megindult: a törvényhozásilag meg nem szavazott adó és ujcne megtagadásáig.

Mikép lehet már most az országos és helyi politikát összeegyeztetni akképen, hogy egyik se szenvedjen csorbát?

Ezen furcsa helyzet sulyát érzik maguk, a pártvezérek is. Magánvéleményük az, — amint jól informált helyről értesülünk, hogy a közigazgatás *rendes menete biztosítások*, mert ezt a város érdeke követeli. Ámde meg kell hajolniok a pártértekezleteken azon álláspont előtt is, amely a *végletekig menő harcot követeli*, mert ez meg az országos politika félremagyarázhatlan követelménye.

Hogyan lehetne megoldani ezen gordiusi csomót?

Kovács József polgármester, mint a város első tisztviselője a maga részéről a város érdekeinek megvédése mellett foglalt nyiltan állást.

A pártvezérek tanácskozhatnak lelkiismeretükkel s ha érvül szegik a *végletekig menő harc* ellen, hogy az az eszközök hiánya miatt — sajnos — nem biztat eredménnyel, — járuljanak a párt elé és provokáljanak őszinte, egyenes határozatot.

Ha a debreceni függetlenségi párt egyeteme *végletekig menő harc* mellett foglalt állást, ki merne kételkedni abban, hogy nem teremt meg az ahhoz szükséges eszközöket?

KÖZIGAZGATÁS.

Bizottságok megalakítása. A városházán az igazoló választmány működésével valószínűleg *rendes kerékvágásba* kerül az egész közigazgatási gépezet. Ugy értesültünk, hogy *Vecsey Imre* főjegyző holnap összeállítja azon bizottságok névsorát, amelyekben a megüresedett tagsági helyekre főispáni kinevezéssel kell, hogy jussanak az új tagok. A névsor a királyi biztos utasítására készül.

A királyi biztos átirata. *Naszády Iván* királyi biztos ma szigorú hangú átiratot küldött *Kovács József* polgármesternek. Az átiratban a királyi biztos felhívja a polgármestert, hogy nyilatkozzék arra nézve, hogy a városházán e hó 21-én tartott ülést az alkotmányvédő bizottság tartotta-e? Mert ebben az esetben, miután a belügyminiszter feloszlatta az alkotmányvédő bizottságokat, kénytelen lenne a polgármester ellen *szigorú rendszabályokat* alkalmazni. *Kovács József* polgármester még a délután folyamán közölte a királyi biztossal, hogy a 21-iki ülés — városatyák értekezlete volt.

A vízvezeték ügy. A novemberi közgyűlés fontos határozatokat hozott a vízvezeték létesítésére. Nevezetesen azt is, hogy próbakutak; létesítenek, amelyekre az egy millió 300 koronából, amely a vízvezeték lé-

tesítésénél a város rendelkezésére áll, — nagyobb összeget folyósítottak. A belügyminiszter ma érkezett leiratában a közgyűlés határozatát jóváhagyta s csupán a pénzügyi kivétel szempontjából tett egyes észrevételeket.

Főkapitány — találgatások. Az a kérdés foglalkoztatja most az embereket, hogy ki lesz a főkapitány? A valóság az, hogy a míg *Végh Gyula* fegyelmi ügye be nincs fejezve, szó sem lehet arról, hogy ki jön helyébe főkapitánynak. Ma még egyébként azt sem lehet egész határozottsággal tudni, hogy *Végh Gyula* fennlarija-e nyugdíjaztatási kérvényét abban az esetben, ha a belügyminiszter fegyelmi ügyében jóváhagyja a közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának felmentő határozatát. Ha *Vadayt* tényleg visszarendelik, ismét id. főkapitányt kap a város, de képtelenség feltételezni azt, hogy ez a városi tisztikarból kerüljön ki.

A világitási bizottság ülése. A világitási bizottság *Körner Adolf* tanácsos elnöke alatt holnap délután 3 órakor a városháza kis tanácstermében ülést tart. *Tárgy:* folyó ügyek.

NAPI HIREK.

Napról-napra.

— március 23.

*Belügyér ur, egy szerényke kérdést
Mernék még én ide írni:
Rózsás szerelmes levélkét
Vágnék egy kis jogász írni.*

*Elszállítja valjon azt a posta,
Vagy az ügyész kap azután?
Kristóffy szól: „A postán szállitni
Honszerelmet tilos csupán!”*

— Az ifjuság Kossuth-ünnepélye.

A főiskolai Magyar Irodalmi Társulat 24-én este fél 8 órakor az akad. VIII-ik teremben Kossuth-diszgyűlést tart, melyre a Társulat tagjai a főiskolai diákságot és az érdeklődőket ezen az uton is meghívja az elnökség. Program: Megnyitó: tartja *Kovács János* a M. J. Ö. T. elnöke. Kossuth Lajos: írta *Ábrányi E.* Varga Antal hitanhallg. Alkalmi beszéd: tartja *Bónis György* jh. Költmények írta és felolvassa *Szunyogh Barna* joghallgató, Koldus honvéd írta: *Baja M.* szavalja *Balla Bertalan* jh. Felolvasás: tartja *Fráter Szaboles* jh.

— **Meghíusult értekezlet.** A magyar védő-egyesület debreceni szervezői ma délutánra értekezletet hívtak össze a kereskedelmi akadémia disztermébe. A szervezők ma akarták megalakítani a bizottságot, de az értekezlet ezt nem fogadta el, csak annyit tettek meg a jelenlévők, hogy *Dobjeczky Sándor* felszólítására aláírták a védőegyesületi ívet.

— **Utolsó teaestély a Bikában.** Az annyira közkedveltségű teaestélyektől a jövő évadig bucsuznunk kell. — Az utolsó esét f. hó 25-én vasárnap rendezik ezuttal azonban 6 órai kezdettel. — Az egyesület tevékeny hőgyei ez utolsó estén nagy számban vállalkoztak háziasszonyi szerepre s városunk legszebb leányai a felszolgálásra, hogy a kedves bucsuzón résztvehesenek. — A szokásos teán kívül ez alkalommal megrendelésre 60 fillérért sonkát és egyéb hideg felvágottat is azolgáltatnak. A jelekből ítélve igen fényesnek ígérkezik ez utolsó estély, melyet melegen ajánljunk az érdeklődők figyelmébe.

— **Kovács Gusztáv ügye.** Megirtuk a minap, hogy a *Kovács Gusztáv*-féle bűnügyben a Kuria a nagyváradi kir. törvényszéket delegálta. A nagyváradi kir. törvényszék vizsgálóbírája, *Debreceni Sándor* né-

hány nap múlva megkezdje a vizsgálatot. — Sok terhelt és rengeteg tanu kihallgatása várható, ami természetesen temérdek pénzt fogja felemészteni az államnak. Bár a nyomozás sok, lényeges adatot derített ki, — a vizsgálatot a bünvádi perrendtartás kötelezően előírja.

— **Közgyűlés.** A debreceni izr. szentegylet 1906. évi március hó 23-án vasárnap d. e. 10 órakor az izr. hitközség nagy tanácstermében rendes évi közgyűlést tart, amelyre a tagokat ezután is meghívja.

— **Hajdumegye és Szoboszló.** Még mindig élénk vita tárgyat képezi Szoboszló város furesa határozata, amelyben Hajdumegyével ellentétben a további harc mellett foglalt állást. Felvetett kérdéseinkre, amely abból állott, hogy ez a határozat megállhatja-e helyét, — a jogászai többségvélemény határozottan azt vallja, hogy nem. — Szoboszló virilis választottakat, sőt hivatalból is küld bizottsági tagot a vármegyei közgyűlésre azoknak ott alkalmuk és joguk van minden politikai kérdésnél véleményüket kifejteni. A sérelmes határozat ellen pedig joga van Szoboszlónak a miniszterhez felírni. Rossz politikát követett ezzel Szoboszló, mert provokálta azt, hogy a törvénytelen miniszter törvényre hivatkozva semmisítse meg határozatát. Egyébként úgy értesülünk, hogy a királyi biztos utasítani fogja Veszprémy Zoltán alispánhelyettest, hogy vizsgálatot akasszon Szoboszló nyakába.

— **Tanitók segélyegylete Köszönetnyilvánítás.** A „Debreceni Első Takarékpénztár“ 30, a „Közgazdasági Bank“ 10 koronát adományoztak a debreceni reform. tanitók Segélyegyletének. Midőn a kulturális és humanus célokért mindenkor szívesen áldozó két nagy pénzintézetünk nagyérdemű vezetőségének — egyesületünk nevében — köszönetet mondok, vagyok Debrecen, 1906. márc. 23. Csurka István s. egyll. elnök. — **Hagyomány a tanitók segélyegyletének.** Néhai Nagy András debreceni polgár, a debreceni reform. tanitók — özvegyeket, árvákat segítő — egyesületének ezer korona készpénzt hagyományozott. A nemes tett magában hordja a dicséretet! — **Tanitók közgyűlése.** Szombat d. u. 4 és fél órakor, a tanitói Otthonban, a Segélyegylet tisztújító közgyűlést tart, melyre az érdekeltek ezután is meghívhatnak. — Az elnök.

— **A Gönczy Pál egyesület.** A hajdu megyei tanitók Gönczy Pál nevét viselő egyesületének „debreceni járás-köre“ márc. hó 24-én, szombaton délután 3 órakor a debreceni ref. főiskola dísztermében gyűlést tart. Tárgyak: Elnöki megnyitó. Az elemi iskolai rajztanítás módszerét az új népiszkolai tanterv alapján, bemutatja: Vánca György, ipatiszkolai rajztanár. Az új népiszkolai tantervet ismerteti: Kuti Zsigmond, az egyesület titkára. Esetleges indítványok.

— **Tolvaj asszonyok.** Sándor Jánosné és Szőke Istvánné enyveskező parasztasszonyok ma délután Grünbaum Mária Piac utcai üzletéből vásárlás közben egy pár cipőt akartak lopni. Tervök azonban nem sikerült, mert a szemfüles boltossegéd észrevette a dolgot és az előszólitott rendőrrel bekísértette őket a rendőrségre.

— **Debrecen irodalmi vendégei.** A Jókai emléknapon közreműködő országos nevű írók Herczeg Ferenc és Lampérth Géza ma szombaton este háromnegyed 7 órakor érkeznek városunkba. A közönség kivált Herczeg Ferencet várja feszült érdeklődéssel, aki elbeszéléseivel, regényeivel, szellemes drámáival és főképp „Ocskay brigádros“ című történelmi színművével rég meghódította magának a szíveket. Lampérth Géza is igen rokonszenves tagja a fiatalabb költői

nemzedéknek, a debreceni közönség a télen gyakran lelkesedett „Veér Judit rózsája“ című hazafias drámáján és a Petőfi-társaságban éppen a legutóbbi ülésen fogadták zajos tetszéssel „Éaek négy kis ezüst sarkantyúról“ című megható elbeszélését. A Csokonai-kör vendégül várja még Benedek Eleket, a gyermekvilág és serdülő ifjúság legkedveltebb mesemondóját és elbeszélőjét. A jeles írók szombat este Géresi Kálmán, a Csokonai kör elnöke; házának lesznek szívesen látott vendégei.

— **Mozgósítás lenne készülöben?** Budapesti tudósítónk híradása szerint mozgósításra következő intézkedések történtek. Az államnyomdában 500 ezer nagy felhívást készítettek, amely felhívja a tartalékosokat, póttartalékosokat és népfelkelőket a kiigéző parancsnokságokhoz azonnal való bevonulásra. A plakátokat csomagokba tették, leolmozták és szétküldték azzal a bizalmas rendelettel a hatóságokhoz, hogy csak újabb rendeletre bontandók fel.

x **LETZTER JÓZSEF** fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. dr. Ujfalussy ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejáratánál levő kirakatban.

x **Ujítás képkeretekben.** Üzletemben a legmodernebb képkeretek készíttetnek aquerellek, krétarajzok, vagy bármilyen más képekhez tetszés szerinti kivitelben. — Felhívom a t. c. vevőközönségnek a kirakatomban kiállított rájuk megismerésére b. figyelmét. *Pongrácz Géza* papírgyári raktára a Bika-szálloda mellett.

x **Régen volt és soká lesz oly kedvező alkalom olcsón vásárolni mindenféle célszerű ajándéktárgyakat, gyermek játékokat és műiparúru különlegességeket mint most. Mentze Henrik ujdonságok áruháza teljesen feloszlik Piac és Szent Anna-utca sarkán, a raktáron levő árúk beszerzési áron alul árusítatnak el. Berendezés és a portálé eladó. 140—x—16.**

x **Ninos többé hajhullás.** Kipróbált, legjobb szesz hajhullás ellen az *Iziz* szesz. Két-három heti használat után a leg-erősebb hajhullás tökéletesen megszűnik. — Olcsósága miatt mindenki használhatja. Ára csak egy korona. Kapható használati utasítással Debrecenben *Szilcz Ferenc* gyógyszerárában, Piac-utcán.

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene.

Életunt öregasszony. Felakasztotta magát.

(Saját tudósítónktól.)

— márc. 23.

A halál önkénteseinek száma ma ismét szaporodott. Szegény napszámosasszony dobta el magától az életet, — öreg összetöprődött anyóka, akinek már csak teher volt a küzdelmes élet, amely csupán nyomoruságot és szenvedést juttatott neki osztályrészlül.

A köntöskert II. ik járás 45. szám alatti lakásán ma délután felakasztva, holtan találták özv. Gyöngyösi Istvánné 64 éves öreg asszonyt. Az agg nő évek óta egyedül élt, szűkös, kis hajlékában meghuzódva. Az ura már régen elhalt és magára hagyatva meglehetősen mostoha viszonyok között tengődött. Ugyszólván küzdött a nyomorral. Nem volt, aki gyámolította, segélyezte volna és öreg napjaira is verejtékes munkával kellett megkeresnie mindennapi kenyerét. Pedig bizony már ráfért

volna a pihenés. 64 esztendő nagy idő és szegény Gyöngyösi Istvánné érezte is a súlyát.

Még délelőtt dolgozott, munkában volt, délben vetődött haza szegényes kis lakásába, ahova bezárkózva aztán többet nem mutatkozott. A házbelieknek estefelé gyanusnak tűnt fel, hogy egész délután nem mutatta magát, behatoltak a lakásába és ott találták a gerendára felakasztva holtan. Az esetről nyomban értesítették a rendőrséget, honnan Bikfalvi biztos jelent meg a helyszínén dr. Balkányi Ede orvossal, aki miután a beállott halált konstataulta, kiszállította az öngyilkos öregasszony holttestét a kórházba.

A titokzatos öngyilkosság.

Oláh Julis esete.

(Saját tudósítónktól.)

— márc. 23.

Hogy mi vitte a szerencsétlen teremést végzetes tettének elkövetésére, senki sem tudja. Sohasem emlegette, hogy nincs kibé külvé sorsával, megunta az életét, avagy valami bántotta, elkeserítette volna. A viselkedéséből sem lehetett sejteni tettének okát. Nem volt bús, szomorú, hanem ellenkezőleg, még az utolsó napon is jókedvű, vidám.

Az esetről, amely tegnap még nagyon rejtélyes volt, ma lehult a lepel.

A leányt — Oláh Julist — Löwy József piac utcai kereskedő cselédjét — mint lapunk mai számában megirtuk — tegnap reggel holtan találták ágyában. Értesítették a rendőrséget, ahonnan Kovács Kálmán fogalmazó jelent meg a helyszínén dr. Balkányi Ede orvossal, aki konstataálva a beállott halált, — kiszállította a holttestet a kórházba. A kórházban újabb megvizsgálták a holttestet és megállapították, hogy külső sérülés nyoma nincs rajta. Az orvosok úgy vélekedtek, hogy valószínűleg szívizület hűdés érte a szerencsétlen leányt. Most aztán kitélt, hogy öngyilkosságot követett el. Ugyan is a rendőrség elrendelte a holttest felboncolását, ami bár ma délelőttre volt tervezve, csak holnap fog megtörténni.

A boncolásra a kórházban már ma délután megtették az előkészületeket. A holtat átvitték a halottas kamarából a bonceterembe, amikor is — mint ez szokásos — átmotozták a rajta levő ruhákat és ekkor az egyik ruhadarab zsebéből egy levél került elő. A levélben a leány néhány sorban megírja Földesen lakó szüleinek, hogy öngyilkos lesz, érzékenyen elbueszítik tőlük és kéri, hogy bocsássanak meg neki tettéért. Hogy miért vált meg életétől, mi vitte a végzetes lépésre azt nem említi a levélben.

Mindennek dacára a boncolás meg-ejtik, hogy megállapítsák, hogy milyen méreggel vetett véget életének a szerencsétlen leány.

Színház. Zene.

M Ű S O R :

Hétfő, márc. 26. „Gül baba“ operette. (A)
Kedd, márc. 27. „Lili“ operette. (B)
Szerda, márc. 28. A debreceni jótekonynőgyelet estélye. Bérletszünet.
Csütörtök, márc. 29. A debreceni jótekonynőgyelet estélye. Bérletszünet.
Péntek, márc. 30. „Leányka“ operette Ujdonság. (C)
Szombat, márc. 31. „Leányka“ operette. Ujdonság. (A)
Vasárnap, ápr. 1. délután „Sárga csikó“ népszínmű. Bérletszünet.
Este: „Dráma a tenger fenekén“ látványosság. Bérletszünet.

* **Szenes leány, szenes legény.** — **Báلكirálynő.** Zilahynának kedves szerepe a szenes leány és Ternyei is ambícióval játsza, bár megerőltetéssel énekli a szenes legényt. A telt ház sokat mulatott a bájos apróságon Különösképen Békés groteszk figuráján. A báلكirálynő-ben Zilahy fényes alakításának szót a sok nyiltszíni taps. Mellette Arday Ida, Szabó Irma, Krasznay, Kondor, Deési, Sarkadi és Vadász alkottak kitűnő ensemblét. A krónikához tartozik, hogy tisztelői hatalmas babérkoszorúval lepték meg Zilahyt.

* **A szintársulat Nyiregyházán.** Zilahy Gyula színigazgató a jövő hét folyamán három előadásra átmegegy társulatával Nyiregyházára. A szintársulat a Csöppség vizjátékot, Lebonard apót és Bakkaratot fogja a nyiregyházi közönségnek bemutatni.

* **Uj karmester.** Az igazgatóság virág vasárnapról egyik jeles vidéki karmestert Fekete Oskárt szerződtette. Fekete jelenleg a kassai nemzeti színháznál működik.

* **A színházi zenekar.** A debreceni színházi közönségnek régi óhajja teljesül virág vasárnapról kezdve, a mennyiben Zilahy Gyula színigazgató a színházhoz külön zenekart szervezett. A színházi zenekar szerződéses okmányait Zilahy ma perfektálta s így a jövőben a színház minden külső és politikai befolyástól független lesz.

* **A zenede hangversenye.** A zenede vasárnapi hangversenye iránt városszerre általános az érdeklődés. Fredy Groneman vendégszereplése különös érdekességet kölcsönöz a hangversenynek. Jegyek korlátolt számban még kaphatók.

TAVIRATOK.

Választás az akadémián.

Budapest, márc. 23. A tudományos akadémia mai választó gyűlésén igazgatósági tagokul Eötvös Loránt bárót és Plósz Sándor volt igazságügyminisztert választották meg. Gyulai Pál helyett az első osztály titkára id. Szinnyei József lett.

Véres kardpárbaj.

Budapest, márc. 23. Ma délután Szevera Károly nagybirtokos és Hutiray Gyula honvédhadnagy összeszólalkozásból kifolyólag véres kardpárbajt vívtak, amelyben Hutiray életveszélyesen megsebesült.

A marokkói értekezlet.

Algecirás, márc. 23. Óvatosan kell fogadni azt az optimista állítást, hogy már teljes megegyezés jött létre. — Időbe kerül még, a míg a megegyezés végleges lesz. — Az osztrák-magyar javaslatot holnap délután vagy szombat délelőtt terjesztik a bizottság elé.

Ujabb bányarobbanás.

Fairmont, márc. 23. A Cenfury szénbányatársaság egy tárnáját robbanás elpusztította. A robbanásnak sok emberélet esett áldozatul. Eddig tíz holttestet kiástak, sok bányász azonban még hiányzik.

Az orosz rendőrség fogása.

Odessa, márc. 23. A rendőrség elfogta az anarkisták vezérét aki a Fekete hulló melléknevet viseli és diáknak vallja magát.

Budapesti gabonatözsde.

Budapest, márc. 23.

(Déli zárlat.)

Buzakinálat és vételkedv mérsékelt — Tartott irányzat mellett 12,000 métermázsa került forgalomba változatlan árák mellett. Egyébb gabonanemek tartottak. — Idő: borult.

Buza áprilisra	16.46—48.
Buza májusra	16.42—44.
„ októberre	16.34—36.
Rozs áprilisra	13.62—64.
„ májusra	13.32—34.
Zab áprilisra	15.50—52.
„ októberre	12.44—46.
Tengeri májusra	13.44—46.
„ júliusra	13.64—66.
Repece augusztusra	27.60—80.

Törvénykezés.

§ Dr. Eötvös Bálint szabadlábán.

Dr. Szilavek Ferenc vizsgálóbíró ma délelőtt hirdette ki Dr. Eötvös Bálint előtt határozatát, melyszerint az előzetes letartóztatást fenntartja. Ezen végzés ellen dr. Káldor Gyula védő nyomban indokolt előterjesztéssel élt a vádtanácsához. A vádtanács déli 12 óra után vette tárgyalás alá a védő előterjesztését. A rövid tanácskozás után Eötvöst szabadlábra helyezte.

Szerkesztői-posta.

Érdeklődő. A magyar kir. zászlósorak és koronaőrök névsora a következő: országbíró b. Orczy Béla, — tárnokmester — beöltetlen, — főudvarmester (ez idő szerint bizony „lucus a non lucendo“) gr. Festetics Tasziló, — főlovászmester — gróf Széchenyi Gyula, — testőrkapitány — hg. Eszterházy Alajos, — főkamarmester — gróf Apponyi Sándor, — főpohárnokmester — gróf Wenckheim Frigyes, — főasztalnokmester — gróf Csécsényi György, — koronaőrök — gróf Széchenyi Béla (katholikus) és báró Radványi Béla (protestáns). — Magyar hercegeicsaládok: Szász-Coburg Gotha, Batthyány-Strattmann, — Eszterházy, — Lobkowitz, — Odeschalchy, — Pálffy és Thurm-Taxis. Az évezredes ünnepek alatt négy herceget akartak kinevezni, de ez politikai okokból elmaradt. Ezek lettek volna gróf Festetics Tasziló, egy-egy gróf Zichy, Andrassy és Károlyi.

D. P. A „Politikai Kalendárium“ Maró Gergely álneve alatt csakugyan Surányi Károly kaposvári tanár rejtőzik. Veszedelemes kis munka lenne, ha népünk zöme nem bírna elegendő érettséggel a népbolondító Jakabok, ligák, szabadgondolkokok, hamis pártok, Maró Gergelyek sat. leplezett kormánypártiságának felismerésére. — Majd csak kiszérad a politikai mocsár és akkor közszemlére bocsátatnak a fenéken nyüzsgő csuszómászó állatok.

W. F. Debrecen. A legmagasabb vasuti altiszti fizetés 3200 korona törzsfizetés és 1000 korona lakpénz. Enellett működési pótlék és különféle címeken tekintélyes mellékjövedelem is jár.

Közgazdaság.

Vámértékesítő szolgálat a Kamaránál. A külföldi államokkal márc. 1 én új kereskedelmi szerződések jöttek létre, minek folytán a beérkező és kivitelt alá kerülő áruk vámviszonyai teljesen új képet mutatnak. Tekintettel a kereskedő és ipari köröknek, ezzel kapcsolatos sok eleven érdekére, a kamara vámértékesítő szolgálatot rendszeresített s hivatalában szívesen nyújt felvilágosítást az érdeklődőknek a megváltozott vámviszonyok tételairől s egyéb körülményeiről. Szintugy a kamaránál bárki megszeresheti az új vámszerződések hivatalos kiadványait egyenként 60 fillérért.

Városi Színház.

Bérlet 147. szám (C)

Szombaton, 1906. évi március hó 25-én:

Dráma a tenger fenekén.

Látványos színmű 5 felvonásban 6 képben.

SZEMÉLYEK:

1-ső kép: „Sir Reginald gyémántjai.“

Sir Reginald — — — Győre Alajos.
Ellen — — — — — Polgár Ilona.
Emilia — — — — — Markovits M.
Friquet Arisztid — — — — — Deési Alföld.
Norton James, amerikai — — — — — Szakács Andor.

Holnap, vasárnap, márc. 25-én, két előadás: Délután 3 órai kezdettel mérsékelt helyákkal:

A postás fiu és a huga.

Énekes bohózat.

Este 7 és fél órai kezdettel rendez helyákkal:

Jókai ünnepély.

ARANYEMBER.

Színmű.

A közelgő tavaszi évad alkalmából van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves figyelmét felhívni a 20 év óta legmegbízhatóbbnak bizonyult mindennemű konyhakeri, virág-, valamint fűmagvaimra.

Ugyszintén állandó nagyválasztékot tartok frissen levágott mindenfaj elővirágból, melyek egyes szálabban, vagy megrendelésre készítek ezekből menyaszonyi mell és minden alkalmi csokrokat, valamint sarkoszorukat.

Saját termésű nyíló virágok és disznóvénycimmet a legszebb kivitelben ajánlhatom mélyen tisztelt vevőimnek melyek ugy a Kossuth-utcai üzletemben mint a Ferenc József uti kertészeti telepemen, óriási választékban állanak rendelkezésre a lehető legolcsóbb árák mellett.

Megrendelések vidékre is a leggyayabb pontossággal, legszebb kivitelben a kívánt időre szállítatunk.

Részletes képes árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök.

Tömeges megrendelést kér

kiváló tisztelettel

PACZELT JANOS

mag- és virágkereskedés Debrecen, Kossuth-utca.

Jön a tavasz!

Megérkeztek a legdivatosabb bel- és külföldi szövetek. A kiolcsós akar ruházkodni és pénzt akar megtakarítani, az menjen

Ranunkei H. és Fia

posztó nagykereskedőhöz.

Szőlővessző

A világhírű

'Delaware'

adja a legjobb bort!

Oltani permetezni nem kell.

A szőlészeti kincse.

A phyloxeraának ellent áll!!

Leírását és árjegyzéket ingyen küldünk bárkinek.

Szőlőoltványok mérsékelt áron kaphatók!

nagymennyiségű sima és gyökeres DELAWARE vessző eladás.

Czím:

Szigyártó és Takács.

Telep: Alsó-Segesd.

Központi iroda: Felső-Segesd, Somogy-m.

Okvetlen rendelje meg!

Olvasta már

BUDAPEST ÉJJEL

című szenzációs könyvet?

A vaskos díszes kiáll. Ezen mű első kiadása pár Irta: **Benedek László** tásu kötet ára 3 korona. hó alatt teljesen elfogyott! (Adrien.)

MOST JELENT MEG A MÁSODIK KIADÁS,

mely az összeg előleges beküldése vagy utánvét mellett megrendelhető a „BUDAPEST ÉJJEL” kiadóhivatalában.

Budapest, IV., Veres Pálné-utca (Zöldfa-u.) 16/d

Képek az éjszakából:

Tartalom: Hogy születik a bűn. — Gondos nevelés. — Mari. — Mari elbukik. — A család. — Mariból Ella lesz. — Bűn útján. — Fokról-fokra. — Aki valóban szeret. — Egy sz. — Apró éjjeli mesék. — A zsóké. — Mesterséges botrány. — A ni felesleges. — Nap-pali Pali. — Ida. — Kedélyes koczikázás. — A zsúr. — A tisztesség kérdése. — Tiszta szerelem. — Az utca. — Szerelm? — Páriák. — Lilly csókja. — Tárcanyag I. Asszony-természet. — II. Asszonyenergia. — Az illúzió.

A szerző élénk színekkel és megfigyelő képességgel festi a fővárosi társadalmat s annak kinövését — az erkölcsi dekadenciát.

Leírja az örökös érdekből való versengést a legszentebb emberi érzelem: a szerelem körül. Leírja a tipikus szegény leány bukását és azt, hogy hogyan ér el ahhoz a fordulóponthoz midőn a bukásra határozza el magát. És hogy milyen élete van a bűnös leánynak erkölcsi súlyadása után.

A szerző ennek okát keresi és rámutat arra a tényezőre, mely ebben az igazi bűnös, de igazságos naturalista tollról tesz tanúságot.

Ő Császári és Királyi Fensége néhai József főherceg is megrendelte a könyvet és a szerzőjéhez a következő sajtóközlemény irat lezelet intézte:

Fiume, 1904. I. 22.

Tisztelt Uram!

A „Budapest Éjjel” című mű hirdetéséből feltűnt nekem annak emberbarátai célja és azonnal megrendeltem.

Átolvassága meggyőzött arról, hogy vonzó iránylyal mélyen lélektanilag átgondolt eszmékkel ecsetel-tetik az erkölcsi súlyadés szép fővárosunkban és hogy a sorok között rejlik azon nemes czél, mely ezen fáj-dalom, oly nagyon is elterjedt bűnös bukásnak elejét vegye, a mi kivált a mostani regényirodalom frívól irá-nya mellett, nagyon dicséretre méltó. Kellene ezen kezdett pályán tovább haladnia és biztos lehet, hogy szá-m-talan szerencsétlent megmenthet erkölcsileg.

Kiváló tisztelettel

József főherceg s. k.

A mű ezen levél eredeti fényképmásolatát (facsimiljét) is tartalmazza.

TÓTH GYULA

DEBRECEN, PIACUTCA 20-27-ik SZÁM

Budweisz-i és honi gyármányu porcellán valamint Mel-dinger kőpeny és öntött vaskész. yhák, megen szer-kezteti vas és porcellán burkolatu konyhák, Multipliator hőfejlesztő kályhabetétek. **Vadászfegyverek.** és felszerelések revolverek, hüvelyek és töltények. **LÓPOR ÁRUDA Ujdonság!** BRONWNIQ ismét-lőfegyver 1904. m. Szén- és fakosarak, melegvédők fürdőkádak vasutatorok, gyermekszékek és k csik, mosdó-készletek, fényezett konyha-felszerelések, gépmangorlók és facsarók gummi átvonattal.

Szakkorlati alkalmi ajándék

Minden rendszerű koresolyák, Gyermekszékek-, ko-csik-, ágyak. Vadászati fegyverek és felszerelések, Revolverek és önvédelmi cikkek fa- és szénkosarak, kályhaelők. Mosdó készletek, egyszerű és a legdisze-sebb kiállításba. Díszes konyha felszerelések

Tóth Gyula vaskereskedésében, **Piac-u. 20 és 27 sz.**

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

120-x3

A ki egészséges, első szép szőlőt akar, bizalommal forduljon

Vityé Miklós lelkiismeretes vezetett oltványtelepéhez Szerb-Csanádon Torontáls. a hol szokvány minőségű I. rendű fás gyökeres és sima szőlőoltványok, bor- és cse-megefajok, valamint ameri-kai sima és gyökeres szőlő-veszszők, nemkülönb. — ugyanazonfajok II. rendű osztályzaiban a legolesobb árban kaphatók. Szőlőlugas-nak külön e célra választott fajok. — Faj és árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

A számos elismerő-levél közül itten csak egy Tek. Vityé Miklós urnak, Szerb-Csanád. A ne-kem szállított 2000 drb. I. minőségű gyökeres olt-vány 14-15 drbig mind megfogamzot s így azokat mindenkinek a legjobban fogom ajánlani. Már ez idén t. i. az első évben 3 egy-kettő-négy m. hajtást hoztak, mely körülmény általános feltűnést keltet Biztosítom, hogy szükségletemet mindíg Ön-nél fogom fedezni. Szívvelyes üdvözléssel Kunszt Sebő, Egres.

Eladó házhelyek.

Veesey-Bruckner-féle kegyes alapítvány folytán a debreceni ref. Egyház tulajdonát képező azon földterület, mely a hadházi-ut mentén az Apafy utca és Ferencz József lovasági laktanya között fekszik, 300 négyszögöles házhelyekké földarabolatván: e házhelyek mérségtelt áron s igen kedvező részletes tétési föltételek mellett eladók.

Értekezhetni Márton Imre egyház ügyvédnél Piac u. 44. sz. alatt.
Debrecen, 1905. április 20.

A debreczeni ref. egyház küldöttsége.

NYAVALYATŐRÉSI!

Ki nyavalyatörés, görcs és más ideges állapotba szenved, kérjen iratot. Ingyen és bérmentve kapható szabad. „Mattyu gyógyszertár“ által Majna-Frankfurt.

Hirdetések művészi illusztrálása, szövegezése, eredeti tervezetek kidolgozása és előleges költségvetések teljesen díjlanul.

GOLDBERGER A.V.
BUDAPEST, NYAVÁLY-UTCA 20. - HIRDETÉSI IRODA.

Keil-lakk

legkitünőbb mázoló szer puha padló számára.

Keil-féle viasz-kenőcs keménypadló számára.
Keil-féle „Glasur“ ténymáz 90 fill.
Keil-féle arany-ténymáz képkereteknek 40 fill.
Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

Borsos Kata cégnél DEBRECZEN.

A legjobb arc-
széplítő szer a

SERAIL-ARCZENŐCS,

mely az arcot tisztítja, fehériti és bársony puhává teszi.

Minden ártalmas alkatrész nélkül!

Serail-szappan.
Epe-szappan.

Kittinő toillet szappanok a kenőcs használatához

Serail-crème. nappali használatra.

Serail-puder. Kiváló finom arcpor három színben, fehér, rózsás és krém. 1 doboz ára 1 korona.
Serail-szájviz. A legjobb szájviz.

Kapható: dr. Rothschnek V. Emil, Mihalovics István, Tóth Béla, Füleky Pál, Muraközi László, Balázs Ödön gyógyszerész uraknál, valamint Jóna és Jóna urak droguerájában.

Továbbá a készítőnél: **ROZSNYAI MATYÁS** gyógyszerertárában
Aradon szabadság-tér, valamint minden más gyógyszerertárban

Egy tégely ára kor. 4 fillér.

Egy kis tégely ára 70 fillér.

Hazai Bank Részvénytársaság Nádor-u. fiókja

Alaptőke 15,000.000 kor. Budapest, V., Nádor-utca 18. Tartalék 2,225.000 kor.
Sürgőny cím: Nádor utcai Hazai Bank. Telefonszám: 86-01

Biztos tőkebefektetés és legolcsóbb sorsjegyek

a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület új nyereménykötvényei.

Az első ciklusban évenként háromszor június 5, október 5, február 5

300.000
600.000
300.000

koronás főnyeremények

40 000 és 20 000, 50 000 és 20 000, 40 000 és 20 000

koronás melléknyeremények kerülnek sorsolásra.

Egyévi nyereményösszege:

1.571.000 korona.

Minden egyes sorsjegy okvetlenül kisorsoltatik.

A nyeremények főösszege:

32,221.300 kor,

a törlesztési huzások főösszege:

36,938.750 kor.

mind az öt ciklusban.

A vevőnek a rendkívül előnyös nyereményhuzásokon való játék csak a vételár kamaiba kerül, mert a legkisebb nyeremény és a törlesztéses huzásnál sorsolt nyereménykötvényért járó nyeremény-szelvény árfolyamértéke jóval több, mint a sorsjegyek mai ára. Minden egyes nyereménykötvény, illetve a kötvény kisorsolása esetén az arra kiadandó nyeremény-szelvény az összes nyereményhuzásokon végig — tehát 70 éven át — játszik, e szerint többször is sorsolható nyereménnyel.

A nyereménykötvényeknek bizosítékát az államnak, városoknak és községeknek nyújtott kölcsönök képezik és a törlesztések, valamint a nyeremények pontos kifizetéseért a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület összes vagyonával külön is kezkeskedik. Ezeket a nyereménykötvényeket adjuk:

a) készpénzfizetésre a mindenkor pontos napi árfolyamon darabonként 20 koronát kikötve. A sorsjegyekre kívánatra igen jutányos feltétele, mellet megfelelő előleget nyújtunk.

b) az 1883 XXXI. t. c. értelmében kiállított részletekre **18 havi 10 koronás, vagy 32 havi 6 koronás részletre.** 1906. március hó 15 ig beérkező rendeléseknél intézetünk ezeken az áron árfolyamemelkedés esetén sem változtat.

Már az első részletnek posta utalványon való beküldése után megküldjük a sorsjegyek sorozatát és számát tartalmazó törvényesen kiállított részletivet, melynek alapján a vevő azonnal megszerzi a kizárólagos játékjogot.

a) Készpénzfizetésre:

Hazai Bank Részvénytársaság Nádor-utcai fiókja, Bpest, V., Nádor-u. 18. Sziveskedjenek részemre a napi árfolyamon számítva készpénzfizetés ellen darab Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesületi nyereménykötvényt küldeni. Mai postával küldök Önöknek foglalóul darabonként 20 koronát azaz összesen koronát, míg a hátralékos összeget sziveskedjenek folyószámlán hitellel.

Kelt

A megrendelő neve:

Pontos lakáscíme:

Megrendelési-jegy:

b) Részletivére: Hazai Bank Részvénytársaság Nádor-utcai fiókja, Bpest, V., Nádor-u. 18. Megrendelek Önöknél a prospektusukban foglalt feltételek szerint az 1883: XXXI. t. c. értelmében kiállítandó részletivére darab Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesületi nyereménykötvényt. A vételárát darabonként koronás havi részletben fogom törleszteni. Az első részletet összesen kor. ma postautalványon küldtem címükre.

Kelt

A megrendelő neve:

Pontos lakáscíme: